

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ТА ЇЇ ПІДТРИМАННЯ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ: МІЖНАРОДНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТИ

КОВАЛЕНКО Ю. М.

УДК 336.7

Коваленко Ю. М. Фінансова стійкість та її підтримання у фінансовому секторі економіки: міжнародний і національний контексти
У статті акцентується увага на недостатній кількості досліджень з питань стійкості фінансового сектора економіки. Подано визначення фінансової стійкості як властивості цього сектора сприймати і протидіяти екзогенним чинникам через стабільність відносно ендогенних чинників, підтримувати своє функціонування у динамічній рівновазі, а також виконувати покладені функції та забезпечувати певні параметри всієї фінансової системи й економіки у цілому. Визначено таке поняття, як «структурна стійкість» – характеристика якісної подібності моделей фінансового сектора за зміни різних параметрів. Аргументовано, що оцінювання його стійкості має включати: дотримання міжнародних стандартів у сфері функціонування інституційних одиниць фінансового сектора; макро-, мікропруденційні показники; створення ефективного інституційного середовища через стійке функціонування макрофінансів. Виявлено причини основних дисбалансів у 2007 – 2009 рр. Наведено завдання світової Ради з фінансової стабільності, недоліки у яких дали змогу запропонувати створення Ради з антикризового регулювання. Розглянуто структуру оцінювання стійкості фінансового сектора, а також її основні макро- і мікроекономічні індикатори.

Ключові слова: фінансовий сектор, стійкість, стабільність, глобалізація, розвиток, антикризове регулювання, фінансові корпорації, індикатори.
Табл.: 3. **Бібл.:** 11.

Коваленко Юлія Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансових ринків, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна)
E-mail: kovalenko0202@ukr.net

УДК 336.7

Коваленко Ю. М. Финансовая устойчивость и ее поддержание в финансовом секторе экономики: международный и национальный контексты

В статье акцентируется внимание на недостаточном количестве исследований по вопросам устойчивости финансового сектора экономики. Представлено определение финансовой устойчивости как свойства этого сектора воспринимать и противодействовать экзогенным факторам через стабильность относительно эндогенных факторов, поддерживать свое функционирование в динамическом равновесии, а также выполнять возложенные функции и обеспечивать определенные параметры всей финансовой системы и экономики в целом. Дано определение такому понятию, как «структурная устойчивость» – характеристика качественного сходства моделей финансового сектора при изменении различных параметров. Аргументировано, что оценка его устойчивости должна включать: соблюдение международных стандартов в сфере функционирования институциональных единиц финансового сектора; макро-, микропруденциальные показатели, создание эффективной институциональной среды через устойчивое функционирование макрофинансов. Выявлены причины основных дисбалансов в 2007 – 2009 гг. Приведены задачи мирового Совета по финансовой стабильности, недостатки которых позволили предложить создание Совета по антикризисному регулированию. Рассмотрена структура оценки устойчивости финансового сектора, а также ее основные макро- и микроэкономические индикаторы.

Ключевые слова: финансовый сектор, устойчивость, стабильность, глобализация, развитие, антикризисное регулирование, финансовые корпорации, индикаторы.
Табл.: 3. **Библ.:** 11.

Коваленко Юлия Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры финансовых рынков, Национальный университет государственной налоговой службы Украины (ул. Карла Маркса, 31, г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина)
E-mail: kovalenko0202@ukr.net

UDC 336.7

Kovalenko Yu. M. Financial Stability and its Support in the Financial Sector of Economy: International and National Context

The article focuses on an insufficient number of studies of issues of stability of the financial sector of economy. It defines financial stability as a property of this sector to perceive and oppose to exogenous factors through stability with respect to endogenous factors, to maintain its functioning in the dynamic equilibrium and also to fulfil its functions and provide certain parameters of the whole financial system and economy in general. The article defines such a notion as “structural stability” – characteristics of a qualitative similarity of models of the financial sector when changing different parameters. It argues that assessment of its stability should include: observance of international standards in the sphere of functioning of institutional units of the financial sector; macro- and micro-prudential indicators and creation of effective institutional environment through stable functioning of macro-finances. It reveals the reasons of main imbalances in 2007 – 2009. It shows the tasks of the World Council on Financial Stability, shortcomings of which allowed offering of establishment of the Council on Anti-Crisis Regulation. It considers the structure of assessment of stability of the financial sector and also its main macro- and micro-economic indicators.

Key words: financial sector, stability, globalisation, development, anti-crisis regulation, financial corporations, indicators.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 11.

Kovalenko Yuliya M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Financial Markets, National University of State Tax Service of Ukraine (ul. Karla Marksa, 31, Irpin, Kyivska obl., 08201, Ukraine)

E-mail: kovalenko0202@ukr.net

З а визначенням ООН, розвиток суспільства є стійким, тобто може підтримуватись протягом тривалого терміну часу, якщо він дозволяє задовольняти потреби нинішніх поколінь без завдання при цьому шкоди можливостям, що залишаються у спадок майбутнім поколінням для задоволення їхніх потреб [9]. У контексті цього в умовах реформування світової фінансової архітектури ключовим є стійкий інституцій-

ний розвиток фінансового сектора як його загально-системна властивість. Основне питання цієї стійкості може бути сформульоване так: чи спроможна укріплена інституційна структура фінансового сектора (сектора фінансових корпорацій) донести результати фінансової діяльності до кінцевого споживача фінансової послуги?

Наразі питання фінансової стійкості знаходиться в центрі уваги західної економічної теорії, у т. ч. кейн-

сіанстві, неокласиці і монетаризмі, і зводиться здебільшого до цінової або кон'юнктурної стійкості, а також можливостей антициклічної стабільності цих ринків і систем. Інституціоналісти вважають, що стійкість системи порушується, коли внутрішні та зовнішні чинники підбивають сумісність і взаємне «зціплення» інституцій. Після цього настає період радикальних зрушень у суспільстві та економіці [Цит. на основі: [7, с. 84].

Увітчизняній науці фінансова стійкість зосереджується переважно навколо конкретних суб'єктів економіки (корпорацій нефінансового сектора, банків, страхових компаній, пенсійних фондів тощо) або всієї фінансової системи як, наприклад, стану динамічної фінансової системи, за якого вплив будь-яких шоків на фінансову систему (чи окремі її елементи) не заважає їй забезпечувати ефективний перерозподіл фінансових ресурсів в економіці, функціонування платіжної системи, а також абсорбцію (амортизацію) шоків [5, с. 47]. Щодо фінансового сектора, то дослідження його стійкості не набуло поширення. Проте в умовах фінансової глобалізації та впливу кризових явищ на економічні відносини процеси підтримання його стабільності і стійкості мають особливе значення, оскільки служать макроекономічним індикатором стратегічного розвитку не тільки цього сектора, а й інших секторів, що взаємопов'язані з ним.

Метою даної статті є дослідження сутності фінансової стійкості, стійкого розвитку фінансового сектора економіки, а також розроблення заходів щодо його забезпечення.

Традиційно «фінансова стійкість розуміється як рівноважне функціонування фінансової системи або фінансового ринку за формування і використання його фінансових ресурсів» [1, с. 74]. Стійкість першої, так само, як фінансового сектора, являє собою окремий випадок загальної фінансової стійкості. У цілому ми тлумачимо останню як властивість сприймати і протидіяти екзогенним чинникам (дисбалансам, шокам) через стабільність відносно ендогенних чинників, підтримувати своє функціонування у динамічній рівновазі, а також виконувати покладені на фінансовий сектор функції та забезпечувати певні параметри всієї фінансової системи й економіки у цілому [4, с. 91].

Розмежування стабільності та стійкості знаходимо у роботі «Основи стійкого розвитку» [6]: стабільність (від лат. *stabilis* – той, що діє в незмінному вигляді) – здатність системи зберігати свою структуру і функціональні властивості під впливом внутрішніх чинників; стійкість – це здатність системи зберігати за різних параметрів зовнішнього середовища свою структуру і функціональні особливості, достатні для діяльності. При цьому остання залежить від сполучення міри однорідності та неоднорідності інституційних одиниць¹: повна однорідність призводить до гальмування розвит-

ку і руйнування системи, а повна неоднорідність – до нарощення ентропії та хаосу. Це означає, що зайва внутрішня диверсифікація фінансового сектора є не менш загрозливою, ніж повна однорідність.

Досліджуючи фінансовий сектор як складну структуру, маємо визначити також таке поняття, як «структурна стійкість». Вона характеризує якісну подібність різноманітних моделей фінансового сектора за зміни різних параметрів. На етапі переходу структурної стійкості одного типу у структурну стійкість більш високого типу через стан структурної нестійкості набирає сили новий закон невідворотних змін: зі збільшенням рівня декомпозиції попередньої структури поглиблюється альтернативність процесу розвитку і реальна непередбачуваність кінцевого результату. У зв'язку з цим оцінювання стійкості фінансового сектора має включати: створення ефективного інституційного середовища через стійке функціонування макрофінансів; дотримання міжнародних стандартів у сфері функціонування його інституційних одиниць; макро- і мікропруденційні показники.

В умовах глобалізації відбувається «постійне наближення понять «стійкий розвиток» і «глобальне управління». Інструментом їх практичного втілення у сфері фінансового сектора служить ринок капіталу, ресурсом – інституційне середовище, а об'єктом впливу – глобальне громадянське суспільство, адже «концепція стійкого розвитку економіки являє собою соціально-економічну парадигму, що переорієнтовує економічне зростання на врахування цінностей суспільства» [3, с. 132]. У підсумку різноманітність взаємозв'язків руху фінансового і промислового капіталу, інтеграція депозитних і недепозитних фінансових корпорацій із соціально-економічним середовищем знаходить своє концентроване відображення у стійкості фінансових корпорацій як базової характеристики їх розвитку.

Спеціалісти Ради з фінансової стабільності (РФС), куди входять міністри фінансів і керівники центральних банків провідних країн світу, основними причинами дисбалансів 2007 – 2009 рр. вбачають:

- ✦ помилки у системі управління ризиками фінансових корпорацій;
- ✦ недосконалість вартісної оцінки структурованих фінансових продуктів та інформації щодо них, а також недооцінювання інвесторами ризиків цих інструментів і надмірну довіру до рейтингових агенцій;
- ✦ переоцінювання значення винесення ризиків за баланси фінансових корпорацій, через що такі заходи зі зниження мали зворотну дію;
- ✦ необґрунтовану впевненість фінансових корпорацій у своїй спроможності забезпечувати ліквідність на оптових ринках і механізм рефінансування центральних банків [8].

Стійкими виявились фінансові сектори тих країн, де фінансові корпорації здійснювали: 1) активний системний ризик-менеджмент (з використанням інформації рейтингових агенцій, стрес-тестування, інвесторів); 2) адекватне оцінювання фінансових активів (купівля-продаж невеликих пакетів цінних паперів з визначенням

¹ Інституційна одиниця – це суб'єкт господарювання, який самостійно приймає рішення, що стосуються його економічної діяльності, розпоряджається своїми матеріальними і фінансовими ресурсами та розробляє повний набір бухгалтерських рахунків [10].

їх ціни, а потім проведення масштабних трансакцій); 3) професійне управління ліквідністю (наявність повної і достовірної інформації у головній компанії про потреби і ліквідність всіх підрозділів) [4, с. 93].

На міжнародному рівні до основних завдань Ради з фінансової стабільності (РФС) входять (табл. 1).

Таблиця 1

Основні завдання Ради з фінансової стабільності

№	Завдання
1	Аналіз чинників уразливості, що зачіпають фінансовий сектор, визначення і контроль забезпечення фінансової стабільності
2	Сприяння координації роботи і обміну інформацією між органами, що відповідають за забезпечення фінансової стабільності
3	Відслідковування змін на ринках і їх наслідків для вироблення політики регулювання і надання рекомендацій
4	Надання рекомендацій з оптимального дотримання стандартів регулювання і здійснення постійного моніторингу
5	Проведення спільних стратегічних оглядів діяльності міжнародних організацій із стандартів фінансової діяльності
6	Встановлення керівних принципів для наглядових колегіальних органів і забезпечення участі в них системоутворюючих ТНК
7	Планування надзвичайних заходів з регулювання криз, зокрема, відносно системоутворюючих ТНК
8	Співпраця з МВФ у частині раннього попередження криз, що передбачає виявлення виникаючих макроекономічних і фінансових ризиків, інформування про такі випадки МВФ, представників G20, розробка певних заходів

Перераховане дозволяє зробити висновок, що є лише одне завдання РФС, пов'язане з плануванням надзвичайних заходів, але цього недостатньо. Априорі кризи невідворотні, тож система регулювання має бути націлена на розв'язання двох завдань: а) їх попередження; б) вихід із кризи з мінімальними втратами. Необхідним, на нашу думку, є створення Ради з антикризового регулювання (РАР)². При цьому може бути два варіанти її створення: 1) та сама РФС у період кризи може перейти в інший режим роботи – виконувати функції, націлені на її подолання; 2) формування РАР тільки на період реалізації антикризових заходів. Ефективну роботу РАР можна забезпечити лише за допомогою обов'язкових умов:

1) *легітимності*, тобто її рішення мають носити не лише рекомендаційний характер, а й бути обов'язковими для виконання всіма учасниками ринку. Її створення має будуватись на принципах добровільності та поступовості. Держави G20 можуть об'єднати ресурси, які до-

² Подібну пропонувану РАР у Європі під егідою Європейського центрального банку створено Європейську раду із системних ризиків (ESRC), завданням якої є огляд і аналіз інформації про макропруденційні ризики і загрози фінансовій стабільності. За попередження ESRC про потенційні ризики і загрози члени ЄС мають роботи відповідні коригувальні дії.

зволять розв'язувати глобальні проблеми, а інші країни увійдуть до РАР на добровільному членстві, і візьмуть на себе зобов'язання з обмеження свого суверенітету за кризових явищ. Важливим є те, що РАР має будуватись знизу догори. Так, на першому етапі мають бути сформовані національні та регіональні системи антикризового регулювання, а потім – наднаціональна система;

2) *забезпеченості фінансовими ресурсами*, тобто їх розмір має дозволяти приймати рішення виходячи з доцільності, а не існуючої можливості. Тут можливі такі варіанти: а) створення спеціального фонду (банку), ресурси якого формуються за рахунок внесків учасників; б) використання ресурсів МВФ. Проте спроможність останнього ефективно розпоряджатись виділеними ресурсами у різних колах піддається критиці.

Важливим є включення більшості країн світу у Програму оцінювання стійкості фінансових секторів (*FSAP, Financial Sector Assessment Program*). Вона носить конфіденційний характер, в іншому випадку це може призвести до утікання інформації із виникненням непередбачуваної реакції ринків і негативних наслідків для країни. Ризики, що пов'язані з невірним трактуванням даних, є настільки великими, що деякі країни, наприклад Чеська Республіка, відмовляються від пропозиції МВФ і Світового банку брати участь у проекті. На думку їх урядів, сам факт включення цих країн у програму Дослідження фінансового сектора може розумітись як свідоцтво існуючих системних проблем і, як наслідок, призведе до суттєвого погіршення умов залучення зовнішніх ресурсів. Наразі в розкритті інформації країнами, що розвиваються, зацікавлені розвинені країни.

Цікаво, що у глобальному контексті саме ті учасники фінансових ринків, які спричинили кризу, роблять висновки про оптимальність державної політики, що націлена на зменшення втрат. Як зазначається у доповідях ООН, потребувалась глобальна фінансова криза, щоб врешті-решт розгорнути серйозну дискусію з приводу необхідності проведення кардинальних реформ для попередження аналогічних криз у майбутньому.

Отже, виникає необхідність створення глобальної системи антикризового регулювання, що вирішуватиме завдання: координації діяльності міжнародних і національних органів регулювання; визначення першочергових заходів із фінансового оздоровлення і джерел їх фінансування; прийняття окремих обов'язкових постанов відносно окремих фінансових інститутів; розробки бюджету антикризових заходів [10].

Практичного значення набуває питання кількісної та якісної оцінки стійкості фінансового сектора економіки, подолання екзогенних і ендемогенних дисбалансів. У табл. 2 і табл. 3 ми пропонуємо структуру оцінювання фінансового сектора, а також основні макро- і мікропруденційні індикатори стійкості фінансового сектора. Рішення про настання кризових явищ має прийматись залежно від поточної ситуації в країні. При цьому кількісні параметри доповнюються якісними – психологічними чинниками, ринковою дисципліною, діловою етикою, моральними ризиками тощо. Вироблення системи кількісних і якісних характеристик фінансової стійкості дає змогу розробити комплексну оцінку стійкості фінансового сектора.

Структура оцінювання стійкості фінансових секторів

Розділ	Системи і підсистемні блоки
Оцінка макроекономічної ситуації в країні	Економічне зростання Платіжний баланс Відсоткові ставки і валютний курс Зростання обсягів кредитування і вартості активів
Структура фінансової системи	Стійкість банків і небанківських фінансових установ Оцінка якості сукупних активів і дохідності Оцінка системи показників, які описують стан банків і небанківських інститутів щодо їх кредитоспроможності, дохідності, ліквідності і ринкових ризиків Аналіз вкладень в окремі сектори
Фінансові ринки	Структура і ефективність роботи організованих грошових і валютних ринків Структура і ефективність організованих ринків капіталу Структура і ефективність кредитних ринків Адаптивність політики у сфері фінансового сектору, системи регулювання і нагляду за функціонуванням ринку капіталу Питання прозорості інформації і роль рейтингових агенцій
Оцінка системи платежів з точки зору системного ризику і управління ризиками	Операції, інструменти і регулювання національних платіжних систем Діяльність клірингових систем і інститутів Статус і розвиток систем управління ризиками і угод про розподіл ризиків
Законодавча база, системи пруденційного регулювання і нагляду, включаючи дотримання стандартів, основних принципів і правил	Розвиток банківського законодавства, що регулює системи і процедури Відповідність основним принципам ефективного банківського нагляду, що розробляється Базельським комітетом Розвиток законодавства і системи регулювання ринків капіталу і страхового ринку Прозорість при проведенні заходів грошової і фінансової політики Розвиток систем ранньої діагностики і попередження криз, віддалений моніторинг і перевірки на місцях, розвиток зовнішнього аудиту Дотримання стандартів бухгалтерського обліку і звітності
Механізми розв'язання банківських криз	Режим припинення діяльності банків, їх ліквідація Гарантійні схеми і схеми захисту депозитів Інституційні і правові основи банкрутств реструктуризації небанківських фірм Якість корпоративного управління
Реформи, що необхідні для посилення фінансової системи і мінімізації системних ризиків	Основні системні ризики і відхилення від загальноприйнятих норм Розробка програми реформи фінансового сектору Пропозиції щодо послідовності реформи Визначення потреби у технічній допомозі

Таблиця 3

Основні макро- і мікропруденційні індикатори фінансової стійкості

Макропруденційні індикатори	Агреговані мікропруденційні індикатори
1	2
Ефекти фінансової глобалізації Зовнішньоторговельні канали розповсюдження кризових подій Кореляція у динаміці ринків капіталу	Достатність капіталу Коефіцієнти сукупної достатності капіталу Концентрація капіталу Достатність капіталу
Економічне зростання Сукупні темпи зростання Темпи зростання окремих секторів економіки	Якість активів фінансових корпорацій Розподіл виданих кредитів за секторами економіки Кредити в іноземній валюті Проблемні кредити Активи в ризикових фінансових інструментах Активи в депозитах і державних зобов'язаннях Коефіцієнти фінансової залежності
Платіжний баланс Сальдо поточного рахунку Достатність валютних резервів Зовнішній борг Умови торгівлі і експортно-імпортні операції Потоки прямих іноземних інвестицій	Стан споживача фінансових послуг Співвідношення борг/капітал Прибуток (доходи) Заборгованість домогосподарств Інші характеристики

1	2
Інфляція	Якість управління Чистий прибуток на одного співробітника Відхилення дохідності інвестиційного портфеля від середньоринкового Показники витрат і зростання вартості активів
Відсоткові ставки і валютний курс Волатильність відсоткових ставок і курсу гривні Рівень облікової ставки Стійкість обмінного курсу Відношення кредитної ставки до депозитної	Показники прибутку Рентабельність активів Рентабельність акціонерного капіталу Доходи і витрати Структурні індикатори прибутковості
Виконання бюджету Рівень доходів Рівень витрат Профіцит/дефіцит	Ліквідність Кредити НБУ фінансовим корпораціям Міжбанківська кредитна ставка Коефіцієнт кредити/депозити Коефіцієнти ліквідності активів Ліквідність цінних паперів
Обсяги кредитування економіки і вартість активів Зростання обсягів кредитування Зростання вартості активів	Чутливість до ринкового ризику Зміна обмінних курсів Зміна відсоткових ставок Зміна курсів цінних паперів Зміна ціна товари і сировину
Грошові індикатори Динаміка внутрішніх кредитів Динаміка внутрішніх депозитів Грошовий мультиплікатор Відношення грошової маси до золотовалютних резервів	Основні характеристики ринку капіталу Ринкова вартість фінансових інструментів Кредитні рейтинги Індикатори надлишкової дохідності Дохідність державних облігацій
Інші чинники Державні кредити й інвестиції Кредитування сектора загальнодержавного управління Зовнішній і внутрішній борг в економіці	

З початку 1980-х рр. на міжнародних і національних ринках було здійснено спроби забезпечити фінансову стійкість через введення певних правил і норм. Велику роботу у цьому напрямі проводить Базельський комітет з банківського нагляду, який оприлюднив «Основні принципи пруденційного нагляду», покладені потім в основу національних механізмів регулювання банківських систем. Нині «сподіватись, що коли-небудь повернеться «затишне життя в стабільній фінансовій системі» ...абсолютно безглуздо. Вже зараз активно діючі фінансові інженери навряд чи це допустять, оскільки вони володіють високоефективною «фінансовою зброєю», проти якої у більшості фінансистів і правників (як і в населення в цілому) поки що немає абсолютно жодного захисту [2, с. 39].

ВИСНОВКИ

Враховуючи те, що Програма оцінки фінансового сектора є актуальною і в ній підкреслено важливість реформ, Україні рекомендується сконцентрувати зусилля на виявленні індикаторів фінансової стійкості, їх моніторингу. Важливо при цьому забезпечити: посилення системи нагляду за фінансовим сектором; підвищення прозорості структур власності, корпоративного контролю і фінансової звітності; сприяння консолідації і подолання фрагментарності приватних фінансових корпорацій; сприяння рівних умов для приватних і держав-

них, депозитних і недепозитних фінансових корпорацій. Надзвичайно важливими є інституційна перебудова суспільства, зв'язок формальної організації фінансового сектора з правовими і неформальними нормами поведінки, що закріплені у звичаях і традиціях нації. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Ахметов Р. Р.** Проблемы стабильности финансового рынка: подход с позиций институциональной теории / Р. Р. Ахметов // Вестник КГФЭИ. – 2011. – № 1(22). – С. 74 – 77.
- Березкин Ю. М.** Финансовая инженерия как фактор несистемности современных финансов / Ю. М. Березкин // Известия ИГЭА. – 2011. – № 6 (80). – С. 38 – 43.
- Вовченко Н. Г.** Институциональные преобразования финансовой системы России в условиях глобализации: [монография] / Вовченко Н. Г. – Ростов н/Д : РГЭУ «РИНХ», 2006. – 235 с.
- Коваленко Ю. М.** Концептуальные основы устойчивого развития финансового сектора экономики: [монография] / Ю. М. Коваленко // Финансовое управление развитием экономических систем. – Новосибирск : СИБ-ПРИНТ, 2012. – Книга 9. – Разд. 3.1. – С. 85 – 95.
- Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи: інформаційно-аналітичні матеріали / За ред. д. е. н., проф. В. І. Міщенко, к. е. н., доц. О. І. Кіреєва і к. е. н. М. М. Шаповалової. – Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2005. – 97 с.**

6. Основи стійкого розвитку : навч. посіб. / За заг. ред. д. е. н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 654 с.

7. Сульповар Л. Б. Развитие теории устойчивости социально-экономических систем / Л. Б. Сульповар // Вестник Ассоциации вузов туризма и сервиса. – 2009. – № 2. – С. 83 – 88.

8. Financial Stability Board [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.financialstabilityboard.org>

9. Report of the World Commission on Environment and Development «Our common future» [Електронний ресурс] / General Assembly Resolution 42/187 of United Nations. – 1987. – Режим доступу : <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>. – Title from a home page.

10. Stress Testing of Financial System: An Overview of Issues, Methodologies and FSAP experience [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2001/wp0188.pdf>

11. System of National Accounts 2008 – 2008 SNA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>

REFERENCES

Akhmetov, R. R. "Problemy stabilnosti finansovogo rynka: podkhod s pozitsiy institutsionalnoy teorii" [The problems of financial market stability: an approach from the standpoint of institutional theory]. *Vestnik KGFEI*, no. 1(22) (2011): 74-77.

Berezkin, Yu. M. "Finansovaia inzheneriia kak faktor nesteremnosti sovremennykh finansov" [Financial engineering as a factor in a non-system of modern finance]. *Izvestiia IGEA*, no. 6(80) (2011): 38-43.

"Financial Stability Board". <http://www.financialstabilityboard.org>

Kovalenko, Yu. M. "Kontseptualnye osnovy ustoychivogo razvitiia finansovogo sektora ekonomiki" [The conceptual basis for sustainable development of the financial sector]. In *Finansovoe upravlenie razvitiem ekonomicheskikh sistem*, 85-95. Novosibirsk: SIB-PRINT, 2012.

Orhanizatsiino-metodychni pidkhody do zaprovadzhennia v NBU systemy otsinky stiiikosti finansovoi systemy [Organizational and methodical approaches to the implementation of the NBU assess the stability of the financial system]. Kyiv: Tsentr naukovykh doslidzhen NBU, 2005.

Osnovy stiiikoho rozvytku [Principles of sustainable development]. Sumy: Universytetska knyha, 2005.

"Report of the World Commission on Environment and Development «Our common future»". <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>

Sulповар, L. B. "Razvitie teorii ustoychivosti sotsialno-ekonomicheskikh sistem" [The development of the theory of stability of socio-economic systems]. *Vestnik Assotsiatsii vuzov turizma i servisa*, no. 2 (2009): 83-88.

"Stress Testing of Financial System: An Overview of Issues, Methodologies and FSAP experience". <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2001/wp0188.pdf>

"System of National Accounts 2008 – 2008 SNA". <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>

Vovchenko, N. G. *Institutsionalnye preobrazovaniia finansovoy systemy Rossii v usloviakh globalizatsii* [Institutional reforms of the financial system of Russia in the context of globalization]. Rostov-na-Donu: RGEU «RINKh», 2006.